Saulius Sarcevičius

Žvalgymai Pilies g.

2008 m. atlikti archeologiniai žvalgymai Vilniuje, Pilies gatvėje (ties K. Sirvydo skveru). Darbai buvo susiję su prekybos paviljonų įrengimu. Žvalgytos dvi perkasos (25 ir 40 m² ploto), kurių gylis – 20–30 cm, pamatų vietoje – 35 cm. Taip pat šalia perkasos 1 iškasta 9,5 m ilgio, 40 cm pločio ir 30–50 cm gylio tranšėja kabeliui. Pilies gatvės R ir V pusėse iškastos 2 apie 0,7x1,2 m dydžio ir iki 1 m gylio duobės kabelio po važiuojamąja gatvės dalimi prastūmimui. Bendras iššvalgytas plotas – 72 m². Dviejų perkasų, tranšėjos ir duobių vietose fiksuoti paviršiniai kultūrinio sluoksnio horizontai (niveliacinis smėlis, skalda, pilka permaišyta žemė su griuvenomis), priskiriami XX a., kai vyko gatvės ir šaligatvio įrengimo darbai.

Perkasose, po paviršiniais horizontais, 20–40 cm gylyje nuo žemės paviršiaus aptikta kultūros vertybės požymių turinčių objektų – mūrinio pastato liekanų. Rasti 5 fragmentai, du iš jų – rūsio skliautai. Darbų metu atidengtas tik jų paviršius, tiek, kiek būtina projektiniam gyliui.

Ikonografiniai duomenys rodo, kad mūrinis pastatas šioje vietoje stovėjo dar iki XX a. vidurio. Kadangi žvalgant (iki projektinio gylio) aptikti tik nedideli mūrų fragmentai, jų chronologija nėra visiškai aiški. Mūras 4 (skliautas) būdingas XVI–XVII a.

The field survey on Pilies St.

In 2008 a survey was conducted on Pilies St. (beside K. Sirvydo Square). The work was connected with the construction of shopping pavilions. 72 m² was surveyed. The ground was dug down to the projected depth of 30–40 cm. 20th-century fill layers and fragments of 16th–17th-century masonry constructions were recorded.

Rasa Semėnaitė

Žvalgomieji tyrinėjimai ir žvalgymai B. Radvilaitės g. 6C

2008 m. vykdyti žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai ir žvalgymai Vilniaus senamiestyje (A1610K1), B. Radvilaitės g. 6C. Aplink teniso kortus ir tarp jų planuota statyti naują tvorą. Tyrinėjimų tikslas – viršutinių kultūrinio sluoksnio horizontų stratigrafijos analizė ir chronologinis įvertinimas.

Teniso kortai yra Sereikiškėse, į PR nuo Pilies kalno. XVIII a. teritoriją supo Vilnios senoji ir naujoji vagos bei kanalas, iškastas prie karališkojo malūno. Čia sutekėdavo miesto nutekamieji vandenys. Iki pat XIX a. vidurio Sereikiškės buvo tarsi saloje ir sudarė lyg atskirą priemiestį Vilniaus miesto centre. Dalis Sereikiškių priklausė pilies jurisdikcijai, kita – Katedros kapitulai. Sereikiškėse, ties dabartine B. Radvilaitės gatve stovėjo XVI a. didiko Kirdiejaus rūmai. XVIII a. pabaigoje – XIX a. pradžioje įsteigtas Vilniaus universiteto Botanikos sodas, gyvavęs apie 40 metų. 1831 m. Sereikiškių ŠV dalyje įrengti naujos tvirtovės įtvirtinimai. Ties dabartinių teniso kortų PV pakraščiu buvo supilti tvirtovės pylimai. Sereikiškių teritorija su pastatais atiduota generalgubernatoriui kaip vasaros rezidencija (žr. Drėma V., *Dingęs Vilnius,* V., 1991, p. 332–339). XIX a. I pusėje Vilnios potvyniai apardė tvirtovės pylimus, kurie liko neatstatyti iki 1848 m. Botanikos sode potvynių apar-

dyti įtvirtinimai buvo nugriauti. 1904 m. Pilies kalno P pašlaitėje plečiant skverą, nuo 1899 m. vadintą Puškino vardu, Vilniaus miestas iš generalgubernatoriaus rūmų valdybos išsinuomojo teritoriją į R nuo skvero, tarp tuometinio Botanikos sodo ir Pilies kalno. Tai turėtų būti dabartinių teniso kortų vieta. Tuomet čia buvo žemesnė vieta, todėl jos paviršius privežus žemių buvo sulygintas su Puškino skvero paviršiumi (žr. Sliesoriūnas F., *Gedimino aikštė Vilniuje,* V., 1980, p. 79–80). Iki 1915 m. buvusiame Botanikos sode veikė aludė, kabaretas ir restoranas.

1969–1972 m. vykdytų geologinių tyrimų duomenimis, ties teniso kortų ŠV teritorija turėtų būti susidaręs nuo 3,4–3,7 iki 5 m storio antropogeninės kilmės sluoksnis.

1940 m įsteigtuose teniso kortuose žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai vykdyti 2003 m. (vadovė D. Steponavičienė). Kortų ŠV dalyje ir centrinio tako P pakraštyje vyko dangų remonto darbai, įrengtas apšvietimas ir pastatyta stoginė. Tyrinėjimų metu nustatyta, kad viršutinė 1,3–1,5 m kultūrinio sluoksnio dalis yra XIX–XX a. supiltos žemės. Jose aptikta XIX–XX a. keramikos šukių (žr. *LIIR*, f. 1, b. 4270).

2008 m. vykdytų žvalgomųjų archeologinių tyrinėjimų metu aplink teniso kortus ir tarp jų iškasta 10 apie 1x1 m dydžio ir iki 1 m gylio šurfų (ištirtas 10,7 m^2 plotas). Nustatyta, kad projektiniame gylyje (iki 1 m) yra XIX–XX a. supilti 2–8 horizontų pilkšvos žemės su griuvenomis sluoksniai. Juose vyrauja XIX–XX a. buitinės ir statybinės keramikos fragmentai, aptikta ir XVII a. koklių fragmentų bei importinės Kielcų keramikos šukių, stiklinių indų fragmentų, vinių, gyvulių kaulų.

Vykdant archeologinius žvalgymus, aplink teniso kortus ir tarp jų naujos tvoros segmentams statyti statybininkai išgręžė 365 iki 30 cm skersmens ir iki 1 m gylio gręžinius. Iš viso žemės darbai buvo atliekami 920 m^2 plote. Iškastos pilkšvos žemės su statybinės keramikos, koklių fragmentais, buitinės keramikos, datuojamos XVII–XX a., šukėmis, vinimis ir stiklinių indų fragmentais, gyvulių kaulais. Nustatyta, kad viršutinė iki 1 m storio kultūrinio sluoksnio dalis yra XIX–XX a. supiltos žemės.

Ateityje tyrinėtoje teritorijoje vykdant bet kokios apimties žemės judinimo darbus iki 1 m gylio (H_{abs} 91,00 m) nuo esamo žemės paviršiaus (H_{abs} 92,00 m), būtini žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai, o aptikus kultūros vertybės požymių turinčių objektų – išsamūs tyrinėjimai.

The field survey and evaluation at B. Radvilaitės St. 6C

In 2008 a survey and evaluation was conducted in Sereikiškės in the vicinity of the tennis court at B. Radvilaitės St. 6C. 10 test pits about 1x1 m in size and up to 1 m in depth (a total area of 10.7 m^2) were excavated. 19th–20th-century fill layers with isolated earlier finds were recorded. A survey was later made at sites (in an area of 920 m^2) using 365 boreholes up to 30 cm in diameter and up to 1 m in depth. Fill layers with 17th–20th-century finds were noted.

Valdas Steponaitis, Eugenijus Butėnas

Tyrinėjimai S. Skapo g. 6

2008 m. Vilniaus senamiestyje, S. Skapo g. 6, vykdyti žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai ir archeologiniai tyrinėjimai. Jų metu